

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS KALASTUKSESTA TENOJOEN VESISTÖSSÄ NORJAN KANSSA TEHTYYN SOPIMUKSEEN PERUSTUVISTA KALASTUSLUVISTA VUONNA 2023

1 Yleistä

Kalastusta Tenojoen vesistössä säädellään kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyllä sopimuksella ja sen osana olevalla Tenojoen vesistön kalastussäännöllä (SopS 41/2017 ja 42/2017, jäljempänä *sopimus* ja *kalastussääntö*), joiden hyväksymisen yhteydessä hyväksyttiin myös laki Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta (176/2017, jäljempänä *voimaansaattamislaki*). Tällä asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä ns. matkailukalastuslupien hinnoittelusta, kalastuslupatulojen tilittämisestä valtiolle sekä kalastuslupatulojen käytöstä voimaansaattamislain 8 §:n 4 momentissa, 10 §:n 4 momentissa ja 11 §:n 3 momentissa maa- ja metsätalousministeriölle säädettyjen asetuksenantovaltuuksien nojalla.

Kalastusmatkailuun tarkoitettujen kalastuslupien hinnoittelu on tarkoitus toteuttaa voimaansaattamislain mukaisesti niin, että hinta on kilpailukykyinen vastaavanlaisiin kalastuspaikkoihin verrattuna muualla ja että hinnoittelu tukisi paikallista elinkeinotoimintaa. Kalastuslupatulojen tilittämiseen valtiolle liittyy käytännön yksityiskohtia, joista on tarkoitus säätää tässä asetuksessa. Voimaansaattamislaki sisältää myös valtuuden säätää asetuksella tarkemmin kalastuslupatulojen käytön perusteista ja varojen jaon menettelystä.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkamiesvalmisteluna maa- ja metsätalousministeriössä. Asetuksen valmistelua varten Tenon kalatalousalue esitti jäsenilleen tekemän kyselyn perusteella, että muiden lajien kuin lohien ja merinieriän kalastukseen oikeuttavan rantakalastuslupan hinta olisi sama kuin vuonna 2022.

Kalatalousalueen esitys lupien hinnoista on ollut pohjana maa- ja metsätalousministeriön valmistelemassa luonnoksessa asetukseksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvista kalastusluvista vuonna 2023. Asetusluonnos oli lausunnolla 18.4.2023-15.5.2023.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot saattoivat antaa lausuntoja: Oikeusministeriö, ympäristöministeriö, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Saamelaiskäräjät, Suomen luonnonsuojeluliitto, Metsähallitus, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö, Kalatalouden Keskusliitto, Tenon kiinteistönomistajat, Tenonlaakson yrittäjät, Saamelaismatkailu ja -yrittäjät, Tenon kalatalousalue, Lapin kalatalouskeskus, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry, Alatalon osakaskunta, Pikkujärven osakaskunta, Iivanan osakaskunta, Outakosken osakaskunta, Utsjoen kirkonkylän osakaskunta, Vetsikon osakaskunta ja Nuorgamin osakaskunta.

Asetusta koskevia lausuntoja antoivat...

3 Pykäläkohtaiset perustelut

1 § *Kalastuslupien hinnoittelu*

Pykälässä vahvistettaisiin kalastussäännön 4 §:n 4 kohdassa tarkoitetuista Suomen kalastuslupakiintiöön kuuluvista rantakalastusluvista perittävä maksu kalastusvuorokautta kohti.

Kalastuslupien hinnoittelusta säädetään voimaansaattamislain 10 §:ssä. Niin sanotut matkailukalastusluvut eli vuonna 2023 rantakalastusluvut ovat kaikkien saatavilla ja niiden hinta tulisi voida asettaa sellaiseksi, että se olisi kilpailukykyinen vastaaventyypisiin kalastuspaikkoihin nähden muualla sekä tukisi paikallista elinkeinotoimintaa. Vuonna 2023 kalastus on mahdollista vain muiden kalojen kuin lohien kalastukseen tarkoitettulla rantakalastusluvalla. Lupa ei liity alueellista tai ajallista kiintiöintiä.

Voimaansaattamislaissa kalastussäännön 4 §:n 4 kohdan mukaisille rantakalastusluville on määritelty hintojen vaihteluväli, jonka sisällä hinnoittelu tapahtuu. Voimaansaattamislain 10 §:n 2 momentin mukaan rantakalastusluvan hinta on enintään 150 euroa kalastusvuorokaudelta ja Inarijoessa Matinkönkään yläpuolella ja Kietsimäjoessa enintään 150 euroa kalastusvuorokaudelta. Voimaansaattamislain 10 §:n 3 momentin mukaan alle 18-vuotiaalle voidaan myöntää 2 momentissa tarkoitettu lupa käyttäen hintaa alemmalla hinnalla tai maksutta. Muiden kalastuslupatyyppien hinnat on määrätty voimaansaattamislain 10 §:n 1 momentissa.

Esitetty rantakalastusluvan hinta, 20 euroa, on ollut sama vuodesta 2021. Asetuksessa esitetty hinnoittelu noudattaa Tenon kalatalousalueen tekemää ehdotusta.

Alle 18-vuotiaan henkilön lunastamalle rantakalastusluvalle esitetään 10 euron maksua. Nuorison edullisemmilla hinnoilla pyritään edistämään lasten kalastusharrastusta. Lisäksi aiempien kokemusten perusteella etenkin nuorempien lasten kalastuksesta aiheutuva pyyntipaine sekä saaliit ovat vähäisempiä kuin aikuisten kalastuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan kaikkiin kalastuslupiin olisi mahdollista liittää yksi tai useampi muualla kuin Tenojoen vesistön jokilaaksoissa vakinaisesti asuvan alle 16-vuotiaan henkilön ilmainen lasten kalastuslupa. Asiasta on sovittu Suomen maa- ja metsätalousministeriön ja Norjan ilmasto- ja ympäristöministeriön vuonna 2023 allekirjoittaman pöytäkirjan mukaisesti, joka koskee artiklan 6 ja 7 poikkeuksia kalastussäännöstä (SopS 19/2023).

Näihin lasten lupiin liittyisi lisäksi ehto, että lapsilupaan liittyvän kalastusluvan haltija olisi vastuussa siitä, että lapsiluvista annettaisiin kalastussäännön 30 §:n mukainen saalisilmoitus.

2 § *Kalastuslupatulojen tilittäminen valtiolle*

Pykälässä säädettäisiin, että lupien myynnistä vastaavan tahon olisi tilitettävä myymistään ja lukuunsa myydyistä kalastusluvista kertyneet varat sekä niiden osalta kertynyt

korko maa- ja metsätalousministeriölle kahdessa erässä. Aikataulu on sovittu Tenon kalatalousalueen kanssa tehdyssä sopimuksessa luvanmyynnistä tarkennuksineen. Määräys katsotaan voimaansaattamislain 8 §:n 4 momentin mukaisesti riittäväksi luvan myyntiä koskevaksi määrittelyksi niin, että tilityksiä voidaan riittävän tarkasti seurata ja puuttua tarvittaessa epäkohtiin.

3 §

Kalastuslupatulojen käytön perusteet

Pykälässä säädettäisiin, että kalastuskaudelta 2023 kalastusluvista kertyneiden varojen käytössä noudatettaisiin kumotun Tenojoen kalastussopimuksen aikana kertyneiden kalastuslupatulojen jaossa sovellettua käytäntöä ja jakoperiaatteita, jotka on esitetty Tenojoen kalastustoimikunnan II mietinnössä (Komiteamietintö 1986:3). Jakotapa on ollut kolmivaiheinen.

Ensin lupatulot on jaettu valtion ja yksityisten vesialueen omistajien kesken kalastusvyöhykkeittäin lasketun virkistyskalastajien lohisaaliilla painotetun rantaviivan pituuden perusteella. Tämän jälkeen yksityisille vesialueen omistajille palautettavat lupatulot on jaettu kalastusvyöhykkeittäin käyttämällä rantakilometrien ja lohisaalismäärän lisäksi myös kalastusmatkailijoiden kalastusvuorokausien määrää. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kolmantena vaiheena jakanut varat kalastusvyöhykkeen yksittäisille omistajatahoille niiden omistaman rantaviivan pituuden perusteella. Vuonna 2023 kalastuslupien hinta on sama koko kalastuskaudelle, lupien määrää ei ole kiintiöity vyöhykkeittäin eikä lohisaalista kerry, koska lohenkalastuksen kieltämisestä on säädetty lailla lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä (342/2023).

Tästä syystä jakotapaa esitetään sovellettavaksi niin, että lupatulojen jako valtion ja yksityisten vesialueen omistajien kesken tapahtuisi kalastusvyöhykkeittäin kalastusvuorokausien määrän ja rantaviivan pituuden perusteella ja tämän jälkeen yksityisille vesialueen omistajille palautettavat lupatulot jaettaisiin kalastusvyöhykkeittäin kalastusvuorokausien lukumäärän perusteella. Tarvittavat tiedot kalastusvuorokausista saataisiin Luonnonvarakeskuksen saalis seurannasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että valtiolle jaettavia kalastuslupatuloja voitaisiin käyttää osaltaan kalastuslupien myynnistä vastaavalle taholle aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Muu valtiolle kuuluva osuus voitaisiin käyttää osaltaan valtiolle aiheutuneiden, kalastuksenvalvontakulujen sekä tutkimus- ja seurantakulujen kattamiseen, muiden rahoituslähteiden ohella.

4 §

Voimaantulo

Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantuloajasta. Lisäksi säädettäisiin, että asetus on voimassa ainoastaan vuoden 2023 ajan. Tarkoitus on kuitenkin, että asetuksen 3 §:n säännöksiä sovellettaisiin kalastuslupatulojen käytön osalta myös myöhemmin, kunnes kertyneet varat ovat saatu jaettua. Vuodelle 2024 ja siitä eteenpäin on tarpeen säätää uusi asetus, etenkin koska lupatarjonta saattaa muuttua.